

ATOM

'40 - '45

Met de wijsheid van nu, met de bril van toen ...

Luc Pots, zelf "babyboomer", vond het absoluut nodig om de oorlogsverhalen van de mensen uit Denderhoutem te bewaren voor de volgende generaties.

Dit boek is het resultaat van het moeizaam in elkaar passen van tijdens zijn zoektocht teruggevonden feiten en feitjes.

Hij onderzocht de leefomstandigheden in onze regio en stuitte daarbij op inzichtelijke verbindingen waarom de enen wel en de anderen niet collaboreerden.

Het boek heeft helemaal niet de bedoeling oude wonden open te rijten of gemaakte keuzes te vergoelijken maar wel om er op een volwassen manier over na te denken.

Zijn besluit is dat niet alles zomaar zwart-wit was maar meestal onopvallend grijs in een tijds kader waarin bepaalde keuzes werden gemaakt die achteraf fout bleken te zijn geweest.

Vandaar dan ook de ondertitel van het boek "Tussen Wit, Zwart en Grijs".

HEEMKUNDIGE
KRING HAALERT

ATOM '40-'45

Tussen Zwart, Wit en Grijs...

Nu de laatste getuigen van de Tweede Wereldoorlog steeds kleiner in aantal worden mogen we niet vergeten hoe onze (over/groot-)ouders deze gruwelijke periode beleefden.

Dit boek is de vrucht van de nieuwsgierigheid van de "babyboomer" die ik zelf ben. Ik vond het absoluut nodig om de oorlogsverhalen van de mensen uit ons dorp te bewaren voor de volgende generaties. Met wat ik had opgezocht confronteerde ik een aantal overblijvende getuigen - de allerjongsten van toen hebben intussen de kaap van de tachtig ruim overschreden - om zo nog meer details en meer inzicht te verwerven.

Tien jaar geleden begon ik aan het schrijven van dit boek. Het is het resultaat van het moeizaam in elkaar passen van tijdens mijn zoektocht teruggevonden feiten en feitjes tot één fascinerend geheel in het ruimer kader van de Tweede Wereldoorlog.

Wat mij onmiddellijk opviel toen ik startte met mijn opzoekingen was dat iedereen die bij deze oorlog betrokken was er - uit schrik, uit schaamte of uit spijt? - moeilijk wilde over praten.

Vandaag is er 75 jaar na de feiten een momentum aangebroken waarop de laatste getuigen die de oorlog meemaakten steeds meer hun verhaal willen doen en er ook nieuwe luisteraars zijn opgestaan die opmerkelijk geboeid zijn door dit verleden.

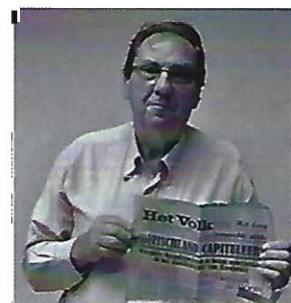
Ik heb de leefomstandigheden van "*de meesjken van Atom*" tijdens de bezetting onderzocht en stuitte op allerlei verschillende motieven waarom de enen wel en de anderen niet collaboreerden. Zo vond ik ook hoe het kartel tussen de sociaal geëngageerde en Vlaamsgezinde Christene Volkspartij, de partij van (onze lokale) advocaat De Backer en de Frontpartij in 1933 het begin was van de latere opslorping van de grenzeloos naïeve en goedgelovige Daensisten door het autoritaire VNV.

Ik heb er alvast uit geleerd dat niet alles zwart-wit was maar dat er vaak een grijze zone tussen zat. Een grijze zone waar niet de ideologie deze of gene zijde deed kiezen, maar wel de honger en de roep van de kinderen om brood op de plank. De afstand tussen beide was soms heel klein. Het toeval had vaak bepaald aan welke kant je had gestaan, toen vijf jaar later de rekening werd opgemaakt.

Dit boek heeft niet de bedoeling oude wonden open te rijten of gemaakte keuzes te vergoelijken maar wel om er op een volwassen manier over na te denken. Wat voorbij is keert nooit meer terug; om de feiten te kunnen begrijpen moet men zich in de tijd en in de omstandigheden durven inleven waarin ze plaatsgrepen.

De geschiedenis eist haar rechten op: een waarheid waarvoor velen uit schrik of uit onwetendheid terugdeinzen. Zoals gezegd was alles niet hagelwit of koolzwart maar meestal onopvallend grijs; in zulk tijds kader konden bepaalde keuzes worden gemaakt die achteraf fout bleken te zijn geweest. Vandaar de ondertitel van dit boek "*Tussen Wit, Zwart en Grijs*".

Mijn speciale dank gaat naar hen die hun verhaal hebben willen doen en hun persoonlijke ervaringen met mij hebben willen delen. Hun getuigenissen helpen ons het ganse collaboratiegegeven beter te kunnen plaatsen en begrijpen zonder het goed te praten.

'40-'45

Inhoud

Voorwoord	4
De mobilisatie	7
Angst: de Duitse inval 10 mei	11
De mannen van Atom en de Achiendaagse Veldtocht	29
De Krijgsgevangenen	34
De eerste maanden van de bezetting	38
Aanpassing, medewerking of collaboratie ?	42
De vrijwillige tewerkstelling in Noord-Frankrijk	43
De vrijwillige tewerkstelling in Duitsland	50
De rantsoenering	56
De zwarte markt	63
Het afgebrande "zegelkeskot"	69
De beginjaren van de bezetting	73
"Klein Duitsland"	76
Bezetting en collaboratie	84
De politieke collaboratie	85
Van Zwarte Brigade/Dietsche Militie - Fabriekswacht en Vlaamse Wachtbrigade tot de Vlaamse Flakbrigade	89
De militaire collaboratie	97
Waffen SS	97
Het Vlaams Legioen	100
De Kriegsmarine	105
De Vlaamse Flakbrigade	107
De economische collaboratie	109
Weerstand en verzet	114
Het gewapend verzet	115
Armée secrète/Geheim Leger	115
OMBR - <i>Organisation Militaire Belge de Résistance / Belgische Militaire Weerstandstands organisatie</i>)	118
Onafhankelijkheidsfront / <i>Front de l'Indépendance</i>	120
Burgerlijke weerstanders	122
Werkweigeraars	124
Atomse verhalen	126
10 april 1942: Pastoor Laurent Schoorens, liever krijgsgevangen dan zijn parochianen te verraden	126

26 oktober 1942: Frans Van Impe, kapitein van het Belgisch Vrijwilligers Legioen onthoofd met de "Fallbeilmachine"	129
1943	142
6 april 1943: Achiel YSEBAERT, Vier jaar "Groote Oorlog" doorkomen zonder kleerscheuren en 25 jaar later zo aan je einde komen	143
23 juni 1944: Twee ondergedoken vliegeniers in de Vondelen	144
6 augustus 1944: Romain EEMAN, werkweigeraar, 8 maanden dwangarbeider in de ondergrondse REIMAHG-A-fabriek in het E Lager Kahla in de Walpersberg	149
28 augustus 1944: Messerschmidt tot landen gedwongen	160
Liefde tijdens de oorlog	162
De Bevrijding op Kermis Atom	166
Wat niet had mogen gebeuren	175
De bevrijdingsstoeten	187
De officiële repressie	194
1945	205
"d' Ollanders" in Atom	206
Van D-day tot V-day	
En zo duurt de oorlog voort...	212
De Vlaams-Waalse tegenstellingen	213
Na de tweede wereldoorlog	216
Epiloog	220
Bronnen	223
Getuigenissen	224

archieff Robert Beeckman